

Fővárosi Ítéletábla

20.Gf.40.327/2021/7-II.

A Fővárosi Ítéletábla az Olsavszky Ügyvédi Iroda (cím4, ügyintéző: dr. Olsavszky Péter ügyvéd) által képviselt Felperes1 (Cím2.) I. rendű, Felperes2 (Cím2.) II. rendű, Felperes3 (Cím2.) III. rendű és Felperes4 (Cím2.) IV. rendű felpereseknek a Törös Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt Alperes1. (cím1) I. rendű és az alperes2 (Cím3.) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezményei iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2021. augusztus 27-én meghozott 2.G.40.129/2020/27. számú közbenső ítélete ellen az alperesek 29. sorszámon benyújtott fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 50.000 (ötvenezer) forint ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperesek megváltoztatott keresetükben elsődlegesen annak a megállapítását kérték, hogy az általuk az pénzügyi intézmény 2009. szeptember 24-én megkötött deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételei tisztességtelenek és ennek következtében a szerződés teljesen vagy részlegesen érvénytelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: r.Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték azzal, hogy tartozásuk 24.627.086 forint. Másodlagosan az r.Ptk. 200. § (2) bekezdése és a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: r.Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontja alapján

kérték a szerződés semmisségének megállapítását. Harmadlagosan előterjesztett kereseti kérelmük a szerződés I.4.6. pontja érvénytelenségének megállapítására irányult.

[2] Elsődleges keresetüket arra alapították, hogy tisztességtelen az árfolyamkockázat adósokra terhelése, mivel nem kaptak a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban és az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítéleteiben meghatározott követelményeknek megfelelő tájékoztatást.

[3] Az alperesek a kereset elutasítását kérték, álláspontjuk szerint a szerződés érvényes. A kockázatfeltárás világos és érthető, megfelel a jogszabályoknak, az EUB döntéseinek és az irányadó jogegységi határozatoknak.

[4] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy a felperesek és az pénzügyintézet által 2009. szeptember 24. napján ügyszám1 ügyszámon megkötött, szám1 banki ügyletazonosítójú önálló zálogjoggal biztosított, részben deviza hitelkiváltási célú kölcsönszerződés devizaalapú kölcsönhöz elnevezésű szerződés érvénytelen.

[5] Tényként állapította meg, hogy a felperesek az alperesi jogelőddel, az pénzügyintézet 2009. szeptember 24-én közjegyzői okiratba foglaltan hitelkiváltási célú, deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A szerződésben a hitelező 166.709 svájci frank összegű kölcsön nyújtására vállalt kötelezettséget.

[6] A szerződés I.9. pontja tartalmazza a kockázatfeltáró nyilatkozatot, amelyben a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelentette, hogy az erre vonatkozó, a hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A szerződés aláírásával az adós tudomásul vette, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelentette továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.

[7] A szerződés aláírásakor a közjegyző azt a tájékoztatást adta, hogy az árfolyamkockázatot az ügyfelek viselik, a deviza alapú szerződés veszélye pedig azt jelenti, hogy az árfolyam nagyon magasat ugorhat felfelé is és lefelé is. Olyan szintre is emelkedhet, ami befolyásolhatja a család teherbíró képességét, több ezer, akár tízezer forinttal is

növekedhet. Nem állította ugyanakkor a közjegyző, hogy az árfolyammozgásnak van felső határa.

[8] A szerződés megkötését megelőzően, 2009. augusztus 17-én a felperesek kölcsönkérelmet írtak alá. Ennek 6. oldalán úgy nyilatkoztak, hogy az „ügyfél tájékoztató a deviza hitelek kockázatairól” szóló kiadványban (a továbbiakban: Ügyfél tájékoztató) foglaltakat megismerték, és az abban foglaltak alapján tudomásul veszik, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra.

[9] A kölcsönkérelem elkészítése során tanú2 hitelközvetítő járt el, aki azonban maga sem ismerte az Ügyfél tájékoztatót, azt a felperesek nem kapták és nem ismerték meg. A deviza alapú kölcsönről annyit mondott a felpereseknek, hogy az kedvező, „akár lefelé is mehet”.

[10] Az alperesi jogelőd 2009. szeptember 16. napján hatályos lakossági hitelezési üzletszabályzata a deviza alapú hitelekéről annyiban rendelkezik, hogy meghatározza a deviza alapú lakáshitel fogalmát (1.8.), tájékoztatást nyújt arról, hogy a bank a hitelműveleteket forintban és devizában végzi (2.1.2.), meghatározza a kerekítési szabályokat (2.2.1.), szabályozza a hitelbírálat hatályának fennálltát (3.2.3.), az alkalmazásra kerülő árfolyamot (3.3.2.), a folyósításra és a törlesztésre vonatkozó vételi, illetve eladási árfolyamot (3.3.3.), rendelkezik a pótbefizetésről (5.1.5.). Nem ad ugyanakkor tájékoztatást a deviza-, illetve deviza alapú hitelek, kölcsönök kockázatáról.

[11] Ítéletének jogi indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a peres felek az r.Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói kölcsönszerződést kötöttek.

[12] Az r.Ptk. és az r.Hpt. szerződéskötéskor hatályos rendelkezései felhívását követően kifejtette, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító szerződési feltétel tisztességtelensége a 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elmaradt, illetve nem volt megfelelő, a felpereseket terhelte.

[13] A felperesek személyes meghallgatásuk során egyezően adták elő, hogy az Ügyfél tájékoztatót nem ismerték meg, állításukat pedig tanú2 tanúvallomása bizonyította. A hitelügyintéző az iratról maga is úgy nyilatkozott, hogy azt nem ismeri, így az abban foglaltakról a felpereseket sem tájékoztathatta. Az EUB C-449/13. számú döntése értelmében a banki szabványnyilatkozatok önmagukban nem bizonyítják, hogy a bank eleget tett az

árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének, így további releváns bizonyítékokkal kell szolgálnia erre a tényre nézve. Ezért a deviza alapú kölcsönök kockázatával kapcsolatos tájékoztatásként a szerződés I.9. pontja volt figyelembe vehető, amit a közjegyző azzal egészített ki, hogy akár tízezer forintos emelkedést is lehetséges a törlesztőrészekben.

[14] Ezt a tájékoztatást az EUB C-51/17., C-227/18., C-186/16., C-26/13. és C-126/17. számú ítéletében meghatározott szempontok alapján kellett értékelni figyelemmel a BH2021. 141 számú eseti döntésben írtakra is.

[15] Megállapította, hogy a szerződés I.9. pontja nem alkalmas arra, hogy biztosítsa a szerződéskötés következményeinek kellő megismerhetőségét. A devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke jelentős mértékű emelkedésének lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy az korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A közjegyző közlése, mely szerint akár 10.000 forinttal is megemelkedhet a törlesztőrészlet szintén nem azt támasztotta alá, hogy az korlátlan mértékben nőhetne.

[16] A kölcsönszerződés I.9. pontjából nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszövegezett és egyértelmű tartalom hiányában a felperesek számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.

[17] A deviza alapú szerződés megkötésével a felperesek a szokásos pénzpiaci körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támadott pontja ezt a kockázatviselést korlátlanná teszi azzal, hogy a fogyasztók számára a deviza árfolyamkockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségről rendelkezik. A felperesek így azt számításba vehették ugyan, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségeikre milyen hatást gyakorol.

[18] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tehát nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, és a felek viszonyában a fogyasztók hátrányára egyensúlytalanságot okoz, ezért tisztességtelen. Mivel ez a szerződés főszoolgáltatására vonatkozó feltétel, a tisztességtelenség a teljes szerződés érvénytelenségét okozza.

[19] Azzal az alperesi hivatkozással kapcsolatban, hogy tanú2 független ügynök volt, az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy nevezett megbízási szerződés alapján végezte tevékenységét, a fogyasztókkal nem került szerződéses kapcsolatba. Az alperesnek nem származhat előnye abból, ha hitelközvetítő közbenjárásával köt kölcsönszerződést; az elmaradt vagy szabálytalan tájékoztatást a terhére kell értékelni. tanú2 vallomását teljes mértékben elfogadta az elsőfokú bíróság, mivel nem áll fenn közte és a felperesek között olyan szoros kapcsolat, ami a tanút elfogulttá tenné. Nem volt jelentősége annak, hogy részesült-e oktatásban, hiszen a perben azt kellett vizsgálni, hogy milyen tájékoztatást nyújtott.

[20] A közbenső ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

[21] Álláspontjuk szerint az ítélet az r.Pp. 221. § (1) bekezdésébe ütközik, ugyanis tanú1 vallomását egyáltalán nem vette figyelembe az elsőfokú bíróság, de annak mellőzését sem indokolta annak ellenére, hogy a vallomásából kiragadva hivatkozott a törlesztőrészlet tízezer forinttal történő emelkedésének lehetőségére. Nem vette figyelembe ugyanakkor, hogy tanú1 azt is elmondta, hogy a közjegyző az Ügyféltájékoztatót is ismerte és az emelkedéssel kapcsolatban nem említett felső határt, csupán példaként említette a tízezer forintot, továbbá precíz volt és alapos tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról. tanú1 vallomása az Ügyféltájékoztató megismerését is alátámasztja, hiszen elmondása szerint a közjegyző ismerte ezt az iratot.

[22] A szerződéses kockázatfeltáró nyilatkozat és a kölcsönkérelem az Ügyféltájékoztatótól függetlenül is az EUB és a hazai bíróságok gyakorlatának megfelelő kockázatfeltárást tartalmaz. tanú2 tanúvallomásából pedig az is megállapítható, hogy a banki alkalmazottak is tájékoztatást adtak az ügyfeleknek.

[23] Nem volt figyelemmel az elsőfokú bíróság arra sem, hogy a szerződés megkötésére már a gazdasági világválság idején került sor, ráadásul a felperesek egy deviza alapú kölcsön kiváltására vették fel a perbeli kölcsönt. Ellentmondásos az ítélet indokolása is, mert arra hivatkozik, hogy a kockázat korlátlanága nem állapítható meg a tájékoztatásból, ugyanakkor azt is kimondja, hogy az I.9. pont korlátlaná teszi a kockázatot. Nem világos az sem, mit tekint az elsőfokú bíróság „szokásos pénzügyi körülmények” közötti árfolyammozgásnak, amivel megítélése szerint a felperesek számoltak.

[24] Az alperesi jogelőd már a szerződés megkötése előtt teljes körű tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról az Ügyféltájékoztatóban. A felperesek a kölcsönkérelemben az

árfolyamkockázatra vonatkozó kifejezett elismerő nyilatkozatot is tettek. Az I.9. pont alapján pedig a szerződéses nyilatkozatukkal a felperesek azt erősítették meg, hogy megismerték és megértették az alperes jogelődje által nyújtott tájékoztatásokat, azaz az Ügyféltájékoztatót és a kölcsönkérelemben foglalt információkat. Megerősítették az árfolyamkockázat tényét és annak megértését; kifejezetten megerősítették az árfolyamkockázat kölcsönszerződésre gyakorolt hatásának ismeretét; tudomásul vették és vállalták, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul, teljes mértékben őket terheli; kijelentették, hogy alaposan mérlegelték az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat, saját vagyoni helyzetüket, és erre tekintettel vállalták azokat.

[25] Ez a tájékoztatás megfelel a jogszabályoknak, a pénzügyi felügyelet, a Kúria és az EUB jogértelmezésének. Az I.9. pont utal az Ügyféltájékoztatóra és felhívja a fogyasztó figyelmét a jelentős mértékű emelkedés lehetőségére, illetve a vagyoni kihatásokra. Mind a szerződés, mind az Ügyféltájékoztató a PSZÁF-ajánlás követelményeinél jóval részletesebb információkat tartalmazott. Az EUB a C-51/17. számú eljárásban éppen a jelen perbelivel megegyező tájékoztatással kapcsolatban utalt a 77. pontban annak megfelelő voltára. A Kúria és a Fővárosi Ítéltábla több határozatban is megfelelőnek találta az alperesi jogelőd által nyújtott kockázatfeltárást.

[26] A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontjuk szerint az alperesek fellebbezési kérelme nem kellően határozott, téves jogszabályi hivatkozást tartalmaz, nem jelöli meg, hogy milyen lényeges eljárási szabálysértés történt. Az elsőfokú bíróság közbenső ítélete eleget tesz az r.Pp. 221. § (1) bekezdésének, tanúl tanúvallomását figyelembe vette, és részletesen indokolta, miért nem volt megfelelő a felperesek tájékoztatása.

[27] A szerződés és a közjegyzői okirat tartalma azonos, az Ügyféltájékoztató átadását pedig nem bizonyították az alperesek, így téves az az állításuk, hogy három irat is tartalmazza a tájékoztatást. Az Ügyféltájékoztató megfelelőségével kapcsolatos alperesi állításoknak ezért nincs jelentőségük. Az alperesek nem tudták bizonyítani a tájékoztatás megtörténtét és annak elvárt tartalmát, mindössze annyi nyert bizonyítást, hogy a szerződés utal az árfolyamváltozás lehetőségére. A tájékoztatás tartalmát még az alperesi jogelőd megbízása alapján eljáró hitelközvetítő sem ismerte, a közjegyző pedig 10.000 forint összegű törlesztőrészlet-emelkedésről adott felvilágosítást.

[28] Az alperesi hivatkozásokkal szemben a felperesek is több ítéltáblai és kúriai eseti döntésre hivatkoztak, amelyek álláspontjuk szerint a kereset megalapozottságát támasztják alá. Részletesen idézték a BH2021. 141 számú eseti döntést, valamint az EUB C-609/19. számú, továbbá C-776 – 782/19. számú egyesített ügyekben meghozott ítéletét. Mindezek alapján a felpereseket tájékoztatni kellett volna az árfolyammechanizmus működéséről és az ahhoz kapcsolódó kockázatokról, különösen a nemzeti valuta jelentős leértékelődésének és a külföldi kamatlábak változásának kockázatáról, valamint arról, hogy az árfolyam változása nemcsak az adott törlesztőrészlet emelkedésének kockázatát jelenti, hanem a teljes futamidőn keresztül a teljes tőketartozásra kihatva érinti a fogyasztót. Az

alperesi jogelőd köteles lett volna számszerűsített kalkulációkban bemutatni az árfolyamváltozás hosszú távra kiható kockázatát az arra ható gazdasági háttérrel. Az árfolyamváltozások előrejelzéséhez megfelelő eszközökkel rendelkeznek a bankok, így nem hivatkozhatnak arra sem, hogy annak irányát, mértékét nem látták előre. A Kúria újabb gyakorlata ennek nyomán kirívó árfolyamemelkedést modellező grafikonok és szimulációk átadását követeli meg a tájékoztatás megfelelőségéhez.

[29] Az ítéltábla mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az alperesek jogorvoslati kérelme nem határozott. A fellebbezésből világosan kitűnik, hogy mennyiben és milyen okból kérik az elsőfokú határozat megváltoztatását, és az is, hogy mely eljárási szabály megsértésére alapítják a hatályon kívül helyezésre irányuló kérelmüket. A fellebbezés tehát megfelel az r.Pp. 235. § (1) bekezdésének, ezért nem volt akadály a elsőfokú bíróság közbenső ítélete felülbírálatának.

[30] A fellebbezés alaptalan.

[31] Az alperesek fellebbezése hatályon kívül helyezésre is irányult, ezért az ítéltábla először ennek megalapozottságát vizsgálta, mert ebben az esetben a közbenső ítélet érdemi felülbírálatára nincs lehetőség. Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság betartotta az eljárási szabályokat, döntését az r.Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően, érdemben indokolta, és számot adott arról is, hogy milyen szempontok alapján értékelte a bizonyítékokat. Ennek során külön nem ismertette ugyan tanú1 tanúvallomását, de utalt rá a bizonyítékok felsorolásakor, a megállapított tényállás egy része pedig – az indokolás [2] bekezdése – kifejezetten az ő előadásán alapul. Az alperesek által hivatkozott körülmények az 1/2014. (VI. 30.) PK véleményre figyelemmel önmagukban még alaposáguk esetén sem vezetnének az elsőfokú bíróság közbenső ítéletének hatályon kívül helyezéséhez, mert a bizonyítékok esetleges nem megfelelő vagy hiányos értékelése a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető.

[32] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást is, ennek keretében pedig azt, hogy milyen tartalmú tájékoztatást kaptak a felperesek a szerződés megkötését megelőzően. Megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem adta át a fogyasztóknak az Ügyféltájékoztatót. tanú2 tanúvallomásának alperesek által hivatkozott része („Erről nem kellett az ügyfeleket tájékoztatnom, mert banki ügyintézővel még találkoztak”), nem támasztja alá azt a feltételezést, hogy a felperesek valóban találkoztak banki ügyintézővel, és különösen nem bizonyítja, hogy tőle bármilyen tájékoztatást kaptak volna. Erre vonatkozó állítást sem tettek az elsőfokú eljárásban az alperesek.

[33] Nem volt vitás, hogy a szerződéskötés két mozzanatból állt: a felperesek előbb a hitelközvetítővel találkoztak, akinek közreműködésével elkészítették és benyújtották az igénylést, ezt követően pedig a közjegyzőnél került sor a szerződés megkötésére, ahol banki ügyintéző is jelen volt. tanú2 tanúvallomásából helytállóan következtetett az elsőfokú bíróság

arra, hogy a felperesek – az okiratban rögzített szabványzáradék ellenére – nem kapták meg az Ügyféltájékoztatót, hiszen azt maga a közvetítő sem ismerte. A közjegyzőnél ugyan jelen volt a banki ügyintéző, tanúl is, aki azonban nem adott további tájékoztatást, pusztán a jelenlétében olvasta fel a közjegyző a közokiratot és látta el tájékoztatással a felpereseket. Ezt a tájékoztatást helyesen, a vallomásának megfelelően rögzítette az elsőfokú bíróság. Nem volt jelentősége annak, hogy tanúl szerint a közjegyző magas színvonalon dolgozott és nagyon alapos volt, hiszen ez alapján meghatározott tartalmú tájékoztatás nem rögzíthető. Nincs jelentősége annak sem, hogy a közjegyző ismerte az Ügyféltájékoztatót, ugyanis ez nem igazolja, hogy az iratot átadta a felpereseknek vagy tartalmát legalább szóban ismertette. A tanúvallomás szerint viszont konkrétan elhangzott, hogy a törlesztőrészletek emelkedése akár tízezer forint is lehet.

[34] Mindezek alapján helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felpereseknek nyújtott tájékoztatás vizsgálata során a kölcsönkérelem és a szerződés szövegét, valamint a közjegyző szóbeli tájékoztatását vette csak figyelembe, az Ügyféltájékoztatót nem. A közjegyző szóbeli közlésével kapcsolatban nem volt jelentősége annak, hogy a közjegyző nem a hitelező képviselője. A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdése értelmében ugyanis a szerződési feltétel tisztességtelenségét a szerződés megkötésének időpontjában, az akkor fennálló összes körülmény figyelembevételével kell megállapítani, ami a szerződés megkötését kísérte. Az EUB C-51/17. számú ítélete értelmében ez a szerződési feltétel világosságának és érthetőségének vizsgálata során is irányadó. A hitelező ügyintézője jelen volt, amikor a közjegyző a felpereseket tájékoztatta, így nem hivatkozhat arra, hogy az elhangzott tájékoztatás nem tudható be neki.

[35] A kockázatfeltárás értékelésének az EUB ítéleteiben és a nemzeti bírósági gyakorlatban kialakult szempontjait helytállóan ismertette az elsőfokú bíróság. Az ennek körében hivatkozott – és a fellebbezési ellenkérelemben is idézett – BH2021. 141 számú eseti döntésben kifejtettek az ítéltábla is osztja. A Kúria a határozatában hangsúlyozza, hogy a 93/13/EGK irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó a pénzügyi szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van többek között az információs szintje tekintetében, ezért a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának, és következésképpen az átláthatóságnak a 4. cikk (2) bekezdésében írt követelményét kiterjesztő módon kell érteni (C-186/16. számú ítélet 44. pont). A tájékoztatás pedig nem felel meg az ebből fakadó követelményeknek, ha nem utal az elvárt módon a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező valószínűségére és arra, hogy ennek következtében az adósok helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé is válhat. A tájékoztatás vizsgálata tehát elsősorban annak értékelését teszi szükségessé, hogy a pénzügyi intézmény felhívta-e a fogyasztó figyelmét az árfolyamkockázat súlyos gazdasági következményeinek reális lehetőségére.

[36] Helyesen járt el az elsőfokú bíróság azzal, hogy nem tulajdonított jelentőséget a felperesek korábbi szerződésének, a tájékoztatásnak ugyanis az átlagos fogyasztó ismereteihez kell igazodnia, így nincs jelentősége annak, hogy a konkrét fogyasztó ezt meghaladó információkkal rendelkezik-e. Ugyanígy nem volt a felperesek terhére értékelhető, hogy a szerződés megkötésére 2009-ben, már a gazdasági világválság idején került sor. Az adott időszak makrogazdasági eseményei alapján a fogyasztótól ugyanúgy nem elvárható,

hogy a konkrét szerződés kockázataival, azok működési mechanizmusával, gazdasági következményeivel tisztában legyen, ahogyan az ezt megelőző időszakban sem. Téves az az érvelés, amely szerint a gazdasági világválság a pénzügyi intézmények tájékoztatási, kockázatfeltárási kötelezettségét csökkentette volna, erre nem utalnak sem az EUB, sem a Kúria döntései.

[37] Tévesen hivatkoztak ugyanakkor a felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben arra, hogy a tájékoztatásnak konkrét adatokat, számítást, grafikonokat vagy szimulációkat kellene tartalmaznia. Ezek hiányában is megfelelő lehet a tájékoztatás, ha abból az árfolyamkockázat mibenléte és annak gazdasági következményei világosan és egyértelműen felismerhetők.

[38] Nem áll rendelkezésre olyan közzétett kúriai határozat, ami a perbeli tényállásra nézve tartalmazná a fenti szempontoknak megfelelő értékelést, mert a hivatkozott döntések esetében az Ügyféltájékoztató fogyasztó általi megismerése nem volt vitás vagy bizonyítást nyert, így az eljáró bíróságok azt is figyelembe vehették. Sajátos többlettényállási elem volt jelen ügyben a közjegyző által nyújtott tájékoztatás is, így az adott ügy egyedi körülményeinek értékelésével kellett megítélni az árfolyamkockázat átláthatóságát.

[39] A szerződés elsőfokú bíróság által is hivatkozott pontjai több helyen utalnak ugyan a kölcsön deviza alapúságára, azonban ezek funkciója nem a kockázatfeltárás, hanem a felek fizetési kötelezettségének meghatározása, kiszámíthatóvá tétele, így érdemben nem járulnak hozzá az árfolyamkockázat átláthatóságához. A kölcsönkérelem utal ugyan a devizában nyilvántartott kölcsönök kockázataira, anélkül azonban, hogy ezen kockázatot bemutatná, tartalmát meghatározná. Kockázatfeltárásként így ez sem volt értékelhető, ezért a szerződés I.9. pontja és a közjegyző által szóban nyújtott tájékoztatás vizsgálata alapján lehetett megítélni az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselésének átláthatóságát.

[40] Az ítéltábla ebben a körben osztja az elsőfokú bíróság végkövetkeztetését, még ha valamennyi érveléssel nem is ért egyet. Helytállóan mutattak rá az alperesek arra, hogy ellentmondó az elsőfokú közbenső ítélet indokolása abban a tekintetben, hogy az I.9. pont korlátozott kockázatra utal-e vagy éppen ellenkezőleg, korlátlanul teszi a kockázatot. Ez azonban nem befolyásolja az érdemi döntés helyességét.

[41] A szerződés I.9. pontjának szövege ugyanis tartalmilag hiányos, egyáltalán nem utal arra, hogy az árfolyamváltozás nem pusztán a törlesztőrészletekre, hanem az adósok teljes fennálló tőketartozására is kihat, ami a fogyasztók gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a tájékoztatásból nem következik félreérthetetlen módon a törlesztőrészletek korlátlan növekedésének lehetősége sem. Az EUB C-227/18. számú végzésének 40. pontja értelmében a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés is, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten

arra, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa (azaz nem szükséges, hogy a „korlátlan” vagy „nincs felső határa” kifejezéseket kifejezetten tartalmazza a kikötés), de csak abban az esetben, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[42] A tájékoztatás hivatkozik ugyan a törlesztőrészek jelentős emelkedésének lehetőségére, azonban arra vonatkozóan nem tartalmaz információt, hogy a jelentős emelkedés pontosan milyen gazdasági következményekkel jár a fogyasztók számára. Ennek jelentőségét az adja, hogy a közjegyző „akár tízezer forintot” emelkedés lehetőségéről beszélt, azaz a fogyasztók a tájékoztatás alapján ilyen mértékű változást tarthattak jelentős emelkedésnek. A törlesztőrészek összege a szerződés értelmében 1.097,5 svájci frank volt, ami akkori árfolyamon is 180.000 forintot meghaladó havi fizetési kötelezettséget jelentett az adósok számára. Tízezer forint ennek mindössze 5-6%-a, így az ilyen mértékű emelkedés lehetőségéről szóló figyelemfelhívás az I.9. pont nem kellően világos megfogalmazásával együtt azt a képzetet kelthette a felperesekben, hogy még jelentős árfolyamváltozások sem járhatnak azzal a következménnyel, hogy pénzügyileg nehéz helyzetbe kerüljenek vagy akár ellehetetlenüljenek. Ennek következtében pedig nem tudták értékelni az árfolyamkockázatot hordozó feltételnek a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeit.

[43] Nem az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében hivatkozott és az alperesek fellebbezésében kifogásolt „szokásos pénzügyi körülmények”-nek van tehát jelentősége – erre vonatkozóan az átlagos fogyasztónak nincsenek ismeretei –, hanem annak, hogy a tájékoztatás alapján a felperesek sem a tőketartozás, sem a törlesztőrészek számottevő, pénzügyi lehetőségeiket meghaladó mértékű növekedésével nem számolhattak.

[44] A szerződés I.9. pontja nem hívja fel a fogyasztók figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamkockázat mibenlétére, az árfolyamromlás valós, a közjegyző által a banki ügyintéző jelenlétében hivatkozott, „akár tízezer forintot” akár jelentősen meghaladó mértékére, arra, hogy annak esetleges előre nem látható bekövetkezése az adósok gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti. A kialakult bírói gyakorlat értelmében (pl. BH2020. 151) pedig nem megfelelő a tájékoztatás, ha az adósok számára egyértelmű volt ugyan, hogy az árfolyam változásának hatásait ők viselik, de nem hívták fel a figyelmüket az esetleges súlyos gazdasági következmények lehetőségére.

[45] A fentiek alapján helytállóan minősítette tisztességtelennek az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázat adósokra terhelését, és az r.Ptk. 209/A. § (2) bekezdésének és a 239. § (2) bekezdésének megfelelően állapította meg a szerződés érvénytelenségét. Közbenső ítéletét ezért a Fővárosi Ítéltábla az r.Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[46] Az eredménytelenül fellebbező alperesek az r.Pp. 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II.1. pontjára is – egyetemlegesen kötelesek megfizetni a felperesek másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból áll.

Budapest, 2022. január 19.

dr. Buglyó Gabriella

a tanács elnöke

dr. Csonka Balázs

előadó bíró

dr. Szunyogh Zsófia

bíró